LEDARE *Vilken annan näringsgren skulle tåla att självutnämnda "kontrollanter" tog sig in på företaget nattetid, strövade runt och kontrollerade?* SID 2

Debatt: **Försämra inte för producenterna av nötkött.** SID 4

MEDLEM *"Billig vinner när samh ska expandera."*

NR 21 ■ 21 MAJ ■ 2021

Land Lantbruk

WWW.LANDLANTBRUK.SE

STÖRST

För fem år sedan byggde Anette och Peter van Schie nytt växthus där det odlas tomater, paprika, aubergine och gurka.

FOTO: KENT ENG

På grön kvist med tomater på kvist

EKONOMI En lucka på marknaden för lokalproducerade och miljövänligt odlade tomater la grunden till framgången för odlarna Anette och Peter van Schie på Gällenäs Grönsaker i Dalsland. Nu är de spjutspetsfinalister. SID 24–25

Nytt klimat
återväter m

HÅLLBARHET Mullj blir syrefattig våtma utsläppen av växthu Nu har pengar bevil anlägga klimatvåtm SID 6–8, LAND SKOG

Hon kan ta
i LRFs sty

LRF Beatrice Ra beredningens f plats i LRFs sty vju med Land L hon om frågorn viktiga att driva.

Unga lantl
kan få höj

LANTBRUK Jordb har identifierat un som en särskilt s Nu vill myndighet pen ska få ett hög stöd i samband m jordbrukspolitik,

LandSk

Familjeäg
skogsbru
i ny kamp

Tel. 0511–
Webbutik ww

Alla priser visas ex
Köpvillkor, läs mer

EKONOMI

Deras smak för tomater

Spjutspets 2021

Finalist nummer 2

- Årets spjutspets arrangeras av Land Lantbruk, Swedbank och Sparbankerna, Ludvig & Co och LRF Ungdomen och prisar företag med basen i jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö som är hållbara, framgångsrika och innovativa.
- Årets sex finalister presenteras i Land Lantbruk kommande veckor. Vinnaren presenteras den 23 juni i Land Lantbruk nummer 26/27.

SIKHALL

Färg, smak och miljömedvetande kännetecknar tomatodlingen på Gällenäs i Dalsland. Redan efter knappt fem år med det nya växthuset är Anette och Peter van Schie kandidater i tävlingen Årets spjutspetsföretag.

Som gäster i det 5 100 kvadratmeter stora växthuset börjar man med antiseptiskt bad för skorna. Sedan följer skydd från topp till tå innan det är dags att gå in i värmen.

– Eftersom vi varken använder kemiska eller biologiska växtskyddsmedel gör vi allt som står i vår makt för att hålla sjukdomar borta. Vi förlitar oss på nyttoinsekter, berättar Anette van Schie samtidigt som maken Peter dyker upp i sina kortbyxor.

Anette är barnfödd på gården drygt två mil norr om Vänersborg med gångavstånd till Vänerns stränder. Men att hon och familjen skulle slå ned bopålarna här och starta växthusodling var långt ifrån givet.

Sedan de träffats under studierna till hortonom på Alnarp gick nämligen flytten till Peters hemland Nederländerna. En kort genomgång av hans familj och släkt visar att många av dem i flera generationer har någon form av koppling till odling.

– Mina föräldrar odlade i växthus tills jag var 16 år. Min bror forskar på växtsjukdomar, ena systern arbetar med fröförädling och den andra med belysning för stall och växthus, berättar Peter van Schie.

> Vi förlitar oss på nyttoinsekter

Testade marknaden

Sonen var bara åtta månader gammal och båda hade arbete i Nederländerna när ett telefonsamtal från Anettes pappa Bengt Karlsson ändrade spelplanen. Ett jobb som potatisrådgivare i området var utannonserat och Anette sökte. Tio veckor senare tillträdde hon tjänsten.

Peter fick anställning som säljare för Yara med långa resor, ofta borta tre–fyra dagar i veckan. Med även en dotter att ta hand om insåg de att de måste göra något åt livssituationen och svaret var ganska givet.

– Vi hade börjat odla i en plasttunnel på 300 kvadratmeter och märkte vilket sug det var efter produkterna. Det var ett sätt att testa marknaden, säger Peter van Schie.

En ambitiös affärsplan tog form. Utgångspunkten var att det fanns en lucka i marknaden för lokalproducerade och miljövänligt odlade tomater med smak och utseende. De flesta av det dussin tomatsorterna är mindre och skördas på kvist. Men odlingen omfattar även paprika, aubergine och lite gurka.

Trots avsaknaden av växtskyddsmedel har Gällenäs Grönsaker valt att inte ha ekologisk certifiering. Huvudanledningen är att den kräver odling i jord vilket inte ger möjlighet att cirkulera vatten och växtnäring. I stället för mineralull eller torv växer plantorna i kokosfibrer som efter avslutad säsong kan spridas på åkrarna.

Från början var tanken att skapa ett eget försäljningsnätverk men efter att ha hört om en kollegas vedermödor kom Peter på andra tankar. Valet föll i stället på Mellansvenska Odlare, en ekonomisk förening, som förmedlar gårdens produkter till i huvudsak tre större grossistkunder. I september skrivs avtal om grönsaker från ett visst antal kvadratmeter till ett visst pris.

Nytt växthus

Det nya växthuset stod klart 2016 och den första skörden togs året därpå. I stort sett har Anette och Peter levt upp till sin affärsplan som bland annat har en målsättning om 50 kilo tomater per kvadratmeter. Den största avvikelsen är att de underskattade efterfrågan på förpackade produkter och det personalbehov och därmed lönekostnader som följde därav.

– Vi bestämde från början att vi skulle ha lokal personal. Det underlättar kommunikationen och skapar tätare band. Sedan kan vi konstatera att de formella meriterna inte alltid väger tyngst när man ska anställa, säger Anette van Schie.

Utöver två heltidsanställda och fem–sex på deltid eller på säsong har Gällenäs ett tiotal ungdomar som främst arbetar helg och på sommaren. Anette och Peter sållar genom att låta dem provjobba fyra gånger och iakttar om de är praktiskt lagda, uthålliga och har gröna fingrar.

– När det gäller ungdomar måste du ha tydliga mål och regler, säger Peter van Schie.

Göran Berglund 010-184 42 83
goran.berglund@landlantbruk.se

5

tips för att lyckas som entreprenör:

- Upprätta en noggrann men realistisk affärsplan.
- Kvaliteten är din konkurrensfördel – inte priset.
- Ju mer struktur på verksamheten – desto mindre blir stressen.
- Bli inte för spretig – optimera det du är bra på.
- Utnyttja dina nätverk. De som står dig närmare gör i regel ett bättre jobb.

Auberginerna är av lite mindre storlek än de importerade och har blivit en allt mer efterfrågad produkt.

Tomater på kvist är huvudprodukten. De skördas senare och får därmed en bättre smak.

4

... år blev det som styrelseordförande i Norrmejeriers styrelse för Ulla Bergström. Nu återvänder hon till sitt mjölkföretag med 70 mjölkkor i Svensbyn utanför Piteå.

Efterträdare på posten är Göran Olofsson. Han driver ett lantbruk utanför Ånäset i Västerbotten och är medlem av Norrmejeriers styrelse sedan 2007, de senaste åren som vice ordförande.

Johan Sedenius

Axfood flyttar grönsakslagret

I slutet av 2022 får Landskrona ett nytt rikslager för frukt och grönsaker med en yta på 37 000 kvadratmeter och möjlighet till expansion med ytterligare 8 000 kvadratmeter. Det är Axfoods inköps- och logistikbolag Dagab som står bakom etableringen. Den ersätter dagens frukt- och gröntlager i Helsingborg, vilket till ytan är knappt hälften så stort. Det nya lagret kommer att försörja Axfoods butiker i hela Sverige. Parallellt flyttar Dagab ihop lager- och transportverksamheten, som i dag finns på olika adresser.

Johan Sedenius

blev en fullträff

TRIVS. De har båda arbetat med rådgivning och försäljning men Peter och Anette van Schie trivs bättre med att driva eget och göra det handfasta jobbet.
FOTO: KENT ENG

På Gällenäs odlas i kokosjord, det vill säga fibrer från kokosnötens skal.

Växthuset på 5 100 kvadratmeter stod klart 2016. På taket syns takrengöraren, en av de senaste investeringarna.

FAKTA: Gällenäs Grönsaker AB

- **Ägare**: Anette, 41, och Peter van Schie, 38.
- **Familj:** Barnen Per, 10, och Carolina, 8. I familjen talas holländska.
- **Anställda:** 2 på deltid, 5–6 på deltid/säsong och 10–12 ungdomar under helger/sommar.
- **Verksamhet:** Växthusodling av tomater, paprika, aubergine, gurka och chili. Tre certifieringar inom Svenskt Sigill. Växthuset från 2016 värms med lokalt producerad flis. Växtskyddet inskränker sig till nyttoinsekter.
- **Försäljning:** Förmedling via Mellansvenska Odlare till i huvudsak tre grossistkunder. 5–6 procent av produkterna säljs i egen, obemannad gårdsbutik.
- **Miljötänkande:** Återvinningsbar plast i förpackningarna så långt det går. Använder till exempel snören av nedbrytbart material för uppbindning.
- **Övrig produktion:** Gården har cirka 60 hektar åkermark och lika mycket skog. Med hjälp av arrenden odlas 20 hektar potatis per år, i övrigt stråsäd.

Ekonomi

Omsättning.

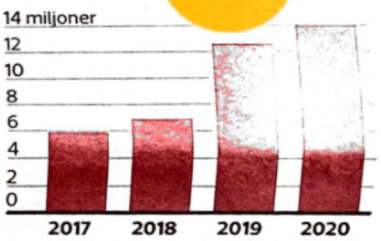

- **Resultat efter avskrivningar 2020:** 2 347 750 kronor
- **Vinstmarginal:** 13 procent

Rådgivarens kommentar

Gällenäs tomater, gurkor och paprikor är vida omtalade för såväl smak som utseende. Peter och Anette van Schie startade företaget Gällenäs Grönsaker AB till följd av ett brinnande intresse för trädgårdsnäring. De har båda gedigna hortonomutbildningar, i kombination med flerårig erfarenhet inom trädgårdsnäring. Syftet med företaget är att använda sina kunskaper och erfarenhet för att lokalt och miljövänligt producera grönsaker av hög kvalitet, från frö till ätbar produkt. Varorna levereras direkt till butik tack vare ett unikt försäljningssystem, som utvecklades under 25 år av Anettes pappa som är tidigare potatisodlare. Försäljningssystemet gör det möjligt att sälja närproducerade produkter utan mellanhänder.

Christina Olsson
Kontorschef Ludvig & Co

Scandi Standard ökade vinsten

Kycklingföretaget Scandi Standard redovisar ett justerat rörelseresultat om 88 miljoner kronor under det första kvartalet (75). Resultatet efter skatt uppgick till 54 miljoner kronor (35), enligt delårsrapporten.

Koncernchef Leif Bergvall Hansen konstaterar att hållbarhet är kärnan i bolaget och att han ser en hög grad av anpassning mellan hållbarhet och ekonomisk utveckling. Han förväntar sig en gradvis förbättring av marknadsförhållandena när restriktioner kopplade till coronapandemin och fågelinfluensan lyfts.

Johan Sedenius

Mindre antal jordbruksföretag

Under 2020 fanns det cirka 58 800 jordbruksföretag i Sverige, en minskning med cirka 6 procent från 2016 då antalet var 62 900. Antalet kvinnor som var jordbruksföretagare i enskild firma uppgick 2020 till drygt 9 700, vilket är något fler än 2016. Antal enskilda firmor som drivs av män minskade däremot med drygt 4 200 enligt Jordbruksverket. Jordbruksföretag med mindre än 2 hektar åkermark och företag med mer än 100 hektar åkermark blev fler under perioden. Antalet företag i storleksklasserna däremellan minskade.

Johan Sedenius